

scripserat de Sede Romana his verbis : « Caeteris Dominus statuit praesidere. » Ac denique, ut caetera omittam, in Concilio Lateranensi IV Sedes Romana praenuntiatur, unam eam esse, « quae disponente Domino super omnes alias ordinariae potestatis obtinet principatum, utpote mater universorum Christi fidelium et magistra. »

Hic de re legendus est Benedictus XIV *de Syn. Dioeces. lib. 41 cap. 4*; Ballerinius *Vindic. auctorit. Pontif. cap. 8 § 2*; Dissertatio Augustoduni edita an. 1782, cui titulus *Epistola Sillasipi a lapide, an summus Pontificatus a Romana Ecclesia evelli, et alio transferri possit*; et Auctor *Febronii abbreviati cum notis tom. 1 § 3*, ex quo facere non possum quin aliquot argumenta sumam, et hoc loco in medium proferam, quibus sententia nostra mirum in modum confirmatur. Sunt autem hujusmodi : 1º « Huic Sedi non aliud Concilium, non alii homines, sed solus Petrus, et quidem si non speciali praecepto, saltem instinctu divino Primatum adnexuit. 2º Sedes primatus tot inter procellas mirabiliter conservata fuit, ut nec Pagani nec haeretici contra eam praevalere potuerint, dum e contra omnes aliae Ecclesiae apostolicae, et Sedes Patriarchales ab haeresibus et infidelitate absorptas esse videmus. 3º Romana Ecclesia ultra mille septingentos annos in quieta possessione Primatus fuit, et a primis usque temporibus nullum Concilium, nullus S. Pater, nullus Imperator vel cogitavit, vel dixit Primum hunc a Romana Sede ad aliam transferri posse, quod silentium et possessio contraria sententiam de auferribilitate faciunt omnino incredibilem et temerariam. 4º In aliis Ecclesiis, ad quas forte transferretur Primatus, deficeret Apostolicitas, id est, non foret Apostolica, tum quia ab Apostolis neque fundata, neque a Petro immediate gubernata fuisset, sive regrediendo a saeculo ad saeculum, usque ad Petrum perveniri non posset, in quo tamen praecipuum argumentum contra haereticos posuerunt SS. Patres Irenaeus, Cyprianus, Augustinus, traditionem Apostolicae doctrinae per continuum seriem Romanorum Pontificum demonstrantes, dum aliae Ecclesiae vel incertam, vel saltem non apostolicam habebant originem. 5º Per talem translationem periret ipsa traditio Patrum, qui dicunt, ideo Primum in Romana Ecclesia haerere, quia haec a S. Petro fundata, et usque ad mortem suam gubernata fuit, atque ab eodem depositum doctrinae tenet atque custodit. 6º Talis translatio foret causa schismatum, et fomes litium nunquam finiendarum. »

§ 47.

DE POTESTATE SUMMI PONTIFICIS.

Eminentem Primatus dignitatem nonnulli scriptores immovere, et propemodum destruere conati sunt, excogitata distinctione *mediatae* et *immediatae* potestatis : siquidem tradiderunt, potestatem Primatus non esse *immediatam* seu ordinariam, ita ut ad Romanum Pontificem, tanquam ordinarium Pastorem, cura et regimen singularium ovium pertineat; sed potestatem eam tantummodo *mediatam* seu *extraordinariam* esse, quatenus tota vis Primatus posita est « in supplenda aliorum negligentia, » et aliud nihil potest in aliena Dioecesi, nisi « extraordinario casu, » ubi salus et unitas Ecclesiae periclitetur. Quae quidem opinio contraria est tum verba Dei, quandoquidem ab ipso Christo totus grex, hoc est, fideles omnes et Episcopi Petro immediate tradi sunt illis verbis Joan. XXI. 15, 16, 17 : « Pasce agnos meos, pasce oves meas; » tum doctrinae Conciliorum, ex quibus unum profaram generale Lateranense IV, cuius haec verba : « Romana Ecclesia, disponente Domino, super omnes alias ordinariae potestatis obtinet principatum; » tum Sanctis Ecclesiae Patribus, qui Romanum Pontificem certatim appellant Pastorem Pastorum, Episcopum Episcoporum, Episcopum universalem; tum denique doctrinae catholicae de Romani Pontificis Primatu. Facultas Theologica Parisiensis anno 1683 : « Antiquae suae in Sedem Apostolicam reverentiae esse duxit hic breviter de ea praeferi, diserteque repetere, quod olim non semel professa est, Romanum Episcopum esse jure divino

200 LIB. II. CAP. I. DE ROM. PONT. EJUSQ. ADJUTOR.
Summum in Ecclesia Pontificem, cui omnes Christiani parere tenentur, et qui immediate a Christo non honoris solum, sed potestatis et jurisdictionis Primatum habeat in tota Ecclesia. « Idque debent Catholici omnes profiteri. Jam vero si Romanus Episcopus est divino jure Summus in Ecclesia Pontifex, si immediate a Christo Primatum potestatis et jurisdictionis in tota Ecclesia habuit, si omnes Christiani eidem parere tenentur, manifeste falsa, atque etiam catholicae doctrinae adversa eorum opinio est, qui docent Pontificem nihil in Ecclesia posse, praeterquam in casibus extraordinariis ad supplendam aliorum negligentiam. » Praeclare igitur Natalis ab Alexandro mentem suam, imo vero doctrinam Ecclesiae catholicae sic explicat dissertatione IV in saeculum I schol. 3 : « Romanus Pontifex summam habet, eamque ordinariam, in Ecclesia universa potestatem et auctoritatem; quam non extraordinariis duntaxat casibus, sed semper exercere potest, et in fideles universos, et in ipsos Ecclesiae totius Episcopos, quia Pastorum omnium unus est Pastor. »

Vide Zallinger Jur. eccl. pub. cap. 4 § 341, et Ennodium Valentini *De Romani Pontificis Primatu* part. secunda capitibus 5 et 6.

§ 18

DE RATIONE DETERMINANDI OFFICIA ET JURA PRIMATUS.

In determinandis officiis atque juribus, quae Primitui cohaerent, aliqui Canonistae hac ratione argumentari solent. Nempe aiunt, omnia Primitus officia ac munera in tuenda conservandaque Ecclesiae unitate sita esse, ideoque tantam in Primitu potestatem auctoritatemque inesse, quanta ad eum

§ XVIII. DE RAT. DET. OFF. ET JURA PRIMATUS. 201
finem obtainendum est prorsus necessaria. Itaque concludunt, « ea omnia et sola esse Primitus jura, sine quibus unitas Ecclesiae christiana conservari non potest. »

Verum qui sic argumentantur in eo peccant, quod jura Primitus iis limitibus coarctant, quos Christus minime possit. Primitus quidem ad tuendam conservandamque unitatem institutus est; verumtamen multa eaque praeclara jura obtainendo fini maxime consentanea, hoc est jubendi, judicandi, cogendique potestatem a Christo ipso accepit quo melius supremam in Ecclesia universa potestatem exerceat.

Hinc Tridentina synodus sess. XIV cap. 7 : « Merito, » inquit, « Pontifices Maximi pro supra potestate sibi in Ecclesia universa tradita causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari judicio reservare. » Igitur jura Primitus profluunt tum EX FINE TUENDAE UNITATIS, tum EX SUMMA ET PLENA POTESTATE, qua Pontifex ad exsplendum munus suum in tota Ecclesia potitur.

Scite admodum Auctor Operis quod inscribitur « Quis est Petrus, sive qualis Petri Primitus? » Ratisbonae 1791 pag. 97 et seqq. : « Pervulgatum hodie, » ait, « ac tantum non universale inter nos Canonicistas axiomata est, idque oppido fallax et aequivocum : CUM PRIMATUS PROPTER UNITATEM ECCLESIAE SIT, NIHIL PRIMATEM POSSE, QUOD AD UNITATEM NON SIT NECESSARIUM. Hoc axiomate, ut aiunt, indubitate, certissimoque assumpto, sequelas inde plurimas derivant, queis totam quantum summi Pontificis potestatem aut arctissime contrahere, aut penitus enervare, irritamque facere allaborant. Cum enim ex una parte circa dogmata fidei morumque Papae sententiam negent esse infallibilem, nisi per accidentem, et quidem universalem Episcoporum consensum; cum insuper ex altera parte nihil concedant a Papa statui et imperari posse, nisi quod ABSOLUTE necessarium sit ad conservandam Ecclesiae universalis unitatem, ad hanc vero nulla sit necessaria lex circa disciplinam, utpote quae pro varietate locorum varia esse possit; consequitur Pontificiam auctoritatem, tam quoad res fidei et morum quam et disciplinæ, per se ipsam nihil amplius valere, sed sine omni jam efficacia esse,

irritamque, ac nullam. Ita juris episcopalis restauratores hodierni (si Superis placet) scopum consiliorum suorum attigisse sibi videntur, magnoque sibi plausu adjubilant. Sed triumphi paeana ante victoriam canunt.

» Satisne bona fide vel primum jam principium ponitur verbis hisce indeterminatis et aequivocis : PRIMATUS EST PROPTER UNITATEM ? Quaero ex ipsis, quam unitatem intelligent, an FIDEI tantum, an duplēcē illam, quae a Christo in sua Ecclesia instituta est, tam FIDEI, quam et OBEDIENTIAE unitatem ? Si primum illud tacite intendant, eo ipso manifesta jam ipsorum fallacia est : Christus enim non solē ejusdem fidei, sed etiam ejusdem obedientiae suam voluit esse dilectam sponsam unius viri, seu unum corpus sub uno Capite, unum ovile sub uno Pastore. In altero eoque integro tantum sensu firmum stat hoc principium, PRIMATUS A CHRISTO INSTITUTUS EST, UT UNA IN FIDE ET OBEDIENTIA CHRISTIANORUM SIT ECCLESIA. Jam vero principii veritate pleno in lumine posita, nonne in aprico est nuda consequentiae falsitas : ERGO PAPA NIHIL POTEST, QUOD AD UNITATEM NON NECESSARIUM ? Quam haec inania et fallacia verba ! Ita potius debuisset fieri conclusio : ERGO CUM PAPA IMPERAT, NECESSARIO OBEDIENDUM EST. Ipsa enim obedientia ad unitatem a Christo institutam necessaria est : hinc omnes suas fideles oviculas Petro subditas esse voluit, cui soli jus totum ovile pascendi dedit : PASCE OVES MEAS. »

§ 19.

DE ESSENTIALIBUS ET ADVENTITIIS JURIEUS PRIMATUS.

Distinctio inter jura Primatus *essentialia* et *adventitia* nova est, sicut nomina ipsa nova sunt, et plane excogitata ad potestatem Primatus deprimendam. Jura *essentialia* dicunt, quibus semper et ubique Summi Pontifices usi sunt : *adventitia* vero, quae ex veteri Ecclesiae disciplina in confirmandis Episcopis, et plerisque causis finiendis non a Summo Pontifice, sed a Metropolitis, et Conciliis provincialibus exercebantur. Cum itaque Summi Pontifices, commutata Ecclesiae dis-

ciplina, haec posteriora jura sibi adjudicaverint, ea profecto non essentialia jura Primatus, sed prorsus adventitia habenda esse contendunt.

Hac super re animadvertisendum in primis est, jura Metropolitarum Conciliorumque provincialium ab Ecclesia originem duxisse; neque enim Christus provincias designavit, neque Metropolitas instituit, neque ea de re ullum Apostolis mandatum dedit; et quanquam Doctores non consentiunt inter se circa originem et potestatem Metropolitarum Conciliorumque provincialium, cum alii a Sede Apostolica, alii ab Ecclesiarum consuetudine ortam esse contendant (de quo infra disputabimus); illud tamen apud omnes compertum est, eorum originem et potestatem institutioni humanae tribuendam esse.

Ea igitur potestas, quam Metropolitae, Conciliaque provincialia in Episcopos comprovinciales humana institutione exercebant, non erat eorum propria et nativa; tantummodo ejus potestatis usus ipsis tributus fuerat. Ipsa vero potestas in Pontifice residebat, ut qui ratione Primatus divinitus instituti omnem potestatem Ecclesiasticam in se complectitur. Hinc Metropolitae, et Concilia provincialia in usu eorumdem jurium auctorati Primatus omnino suberant : quapropter Siricius, Innocentius, Zosimus, aliique Romani Pontifices provincialium fines, et jura Metropoleon statuerunt; Episcoporum electiones, judicia lata, resque caeteras a Metropolitis et Conciliis provincialibus gestas aut confirmarunt, aut resciderunt, quorum exemplorum plena est ecclesiastica historia.

Itaque verissime dictum est a Thomassino in notis ad suum opus de vet. et nov. Eccl. discipl. : « In Pontifice tota semper plenitudo potestatis residet, etsi non totam semper exercat. » Ubi ergo per se exercere coepit, non jure aliunde

comparato, sed jure proprio usus est. Ex quibus perspicue liquet, jura, de quibus loquimur, a Metropolitis, et Conciliis provincialibus ad Romanos Pontifices non advenisse tanquam *nova et adventitia*, propterea quod nullum jus novum et adventitium accedere ad eos potuit, qui ratione Primatus Ple- nitudinem potestatis habebant.

Praeclare Thomassinus in notis ad suum opus « de nova et veteri Ecclesiae disciplina » animadvertisit, eam potestatem a Conciliis provincialibus in Rom. Pontificem non esse translatam, eique velut novum jus accresisse, quo antea careret; sed « quam semper alii cubi exercuerat, eam supersedentibus Conciliis provincialibus coepisse ubique terrarum solus exercere. » Et deinde : « Ubi jus ab inferiori ad superiorem devolvitur, non accipit ab inferiori, nec usurpat in inferiorem superior... Non repetere potest a superiori inferior... Solemne enim est, jura omnia ad superiores ab inferioribus devolvi, et omnium prorsus potestatum spiritualium jura ad Summum Pontificem devolvi posse, quia summus omnium vertex est... Si autem haec jura a Conciliis provincialibus ad Summum Pontificem devolvuntur, quia summus omnium vertex est, perperam ergo inde infertur, quod ea ex sese non habeat, quod ea usurpet, quod contrario usu possit amittere. »

§ 20.

DE JURE DEFINIENDI CONTROVERSIAS DE FIDE ET MORIBUS.

His praepositis, ad Primatus jura singillatim enucleanda accedamus, Doctores aliqui sic ea distribuunt, ut alia in Ecclesiam dispersam, alia in Ecclesiam congregatam, hoc est in Concilia generalia, exerceantur. De Conciliis generalibus dictum satis est in Praenotionibus; nunc vero de aliis juribus acturi, a jure definiendi quaestiones fidei et morum initium ducimus.

Itaque Romanus Pontifex constitutus est catholicae doctrinae magister, et judex controversiarum de fide et moribus, de quo catholicorum nemo dubitat. At vero ejus judicium, cum *ex cathedra* loquitur, *infallibile* sit, nonnulli Theologi in dubitationem adducunt, putantes Pontificis judicium non esse irreformabile, nisi consensus Ecclesiae accesserit. Sed antiqua et potior sententia est, quae Romano Pontifici de rebus fidei et morum universam Ecclesiam docenti privilegium infallibilitatis vindicat. Ex qua sententia consequitur, ut qui catholici esse velint, omnino debeat definitionibus ipsius non modo obsequentes sese praebere, verum etiam interno mentis assensu audientes esse et credere. Quam quidem obligationem denuntiavit S. Petrus act. cap. XV, v. 7 his verbis : « Viri fratres vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes, et credere. » Non dixit per os meum audire, et Ecclesiae vel Apostolorum consensum exspectare, sed AUDIRE ET CREDERE.

Haec quidem de Pontificis infallibilitate sententia multis Sacrarum Scripturarum, et Sanctorum Patrum testimonii demonstratur; qua de re Theologi disserere copiose solent. Sed quoniam ad Canonistas quoque pertinet, ecclesiasticarum Constitutionum vim potestatemque perspectam et exploratam habere, sic unum saltem argumentum, et illud quidem planum, sed omnino efficax et invictum premendum est, ex quo facile intelligatur, Pontificis definitiones a veritate deficere nunquam posse, ut proinde necesse sit eisdem tanquam catholicis veritatis, et externo obsequio, et interno cordis assensu firmiter adhaerere.

Argumentum autem ex fine Primatus hac ratione conficitur. Catholici omnes confitentur, Primatum, quem Petro et Successoribus Christus contulit, ad unitatem maxime fidei in

Ecclesia confirmandam institutum esse, ejusdemque Primatus auctoritatem non solius vigilantiae, adhortationis et directionis, sed verae et propriae jurisdictionis auctoritate contineri, et eam denique jurisdictionem tantam esse, quanta ad christianos in fide et Religione continentos necessaria est. Non enim dici, ac ne putari quidem potest, Christum dedisse Pontifici munus conservandae unitatis, et non dedisse potestatem ac vim, sine quibus eadem unitas conservari nequeat. Sed Pontifex unitatem fidei custodire non potest, nisi ejusdem definitionis certam et irreformabilem credendi regulam constituunt, cui omnes subesse teneantur. Sic enim subortam de fide et Religione controversiam Pontifex *ex cathedra* definit, et nihilominus integrum fidelibus sit assentiri vel dissentire, quia Pontifex falli potuit, unitas fidei nulla erit, sed perpetuae dissensiones, totque et tam dissonantes in fide et Religione sententiae, quot in Ecclesia et quam diversa sunt capita.

Sed inquiunt definitionibus judiciisque dogmaticis Summorum Pontificum obsequendum esse « provisorie, seu non dogmatizando contrarium, quamdiu non reclamat Ecclesia, » eoque pacto schismata, et sententiarum dissidia removeri. At vero si ad unitatem in fide exigendam opus est, praesidio, sive accessione consensus saltem taciti Ecclesiae, aut Episcoporum, Primatus utique nec aptus erit, nec idoneus ad illud efficiendum, cuius gratia institutus est. Praeterea cum nomine Ecclesiae, quae reclamare potest, praesertim Episcopi intelligentur, illud reliquum est, quod judicium Pontificis judicio peculiaris cujusque Episcopi subsit; cum nemo reclamare jure possit, nisi cognita causa judicaverit Pontificem in sua definitione erravisse. Igitur ea sententia dignitati et fini Primatus omnino detrahit. Sed officit etiam tum fidei, tum

animarum tranquillitati, propterea quod nullus foret promptus et efficax modus, quo nascentes haereses statim opprimentur; nam sero medicina paratur, cum malum invaluit: anceps et incerta maneret fides quam Catholici sequi deberent, quoad Ecclesiae judicium exspectaretur: nulla denique esset certa via et expedita, qua Ecclesiae consensus investigari posset ideoque nihil firmum immotumque haberetur, cui assensus fidei adhaereret. Quamdiu enim consensus Ecclesiae expectandus erit? an consensus fidelium postulatur, an Episcoporum tantum? an omnium, an plororumque? quid si qui reclamaverint? qui judex erit in numeratione consentientium et dissidentium, ut inde compertum sit, an consentientium numerus satis sit catholicō dogmati stabiliendo? quis hunc sufficientem consensum fidelibus annuntiabit? Semper itaque in sententia adversariorum locus dubitandi esset reliquis, cuius dubitationis nullus et institutus judex, nec proinde Christus Ecclesiae suae satis consuluisse. Quas obres si ad Ecclesiae unitatem in fide conservandam Primatus a Christo positus fuit, necesse profecto est, ut Pontifex in suis definitionibus errare non possit, et ipsius proinde judicium christiani omnes, et judices etiam minores sequi debeat.

Sunt nonnulli Theologi et canonistae, qui in medio relictā quaestione de Pontificis infallibilitate cum Tournely de Ecclesia quaest. V art. 3 censem « Obedientiam quae ipsi (Pontifici) ab omnibus debetur in ipsis non errandi privilegio subnixam non esse, sed in suprema qua gaudet supra Christianos omnes potestate. » Sic etiam Petrus Ballerinius in Appendice « de infallibilitate Pontificum in definitionibus fidei » § 10 in fine, postquam sibi visus est ex Scriptura et Traditione omnino demonstrasse, Pontificem in rebus fidei et morum definiendis infallibilem esse, repente quaerit « Eritne infallibilitas Pontificum in definitionibus omnino certa, et credendumne assensu fidei quidquid Pontifices circa fidem defi-

niunt? » Respondet autem « in modum ab Ecclesia expresse definitum, adeoque haereticos non esse qui negant infallibilitatem. » Tum continuo addit « Dico tamen obediendum esse Papae cum ex fine et officio Primatus definit aliquid credendum vel dammandum ex catholica fide, et obediendum quidem his Apostolicis judiciis etiam assensu fidei et obsequio interno, ut vel Gallicani Episcopi confessi sunt, et ita praestandum ipsi eam fidei unitatem, quam cum centro Catholicae unitatis necessarium traditio docet. » Enim vero sine Judice Supremo non est unitas, et sine unitate non est Ecclesia. Praeterea necessitas convenienti in fide cum Ecclesia Romana confirmatur Traditione Patrum, cuius quidem Traditionis initium sumitur a S. Irenaeo Martyre et Episcopo Lugdunensi, qui Apostolicorum Patrum suppar et auditor fuit. Hic itaque lib. III contra haereses cap. 3 de Unitate fidei cum Romana Ecclesia, sive cum Romano Pontifice a cunctis fidelibus omnino tenenda sic pronuntiavit. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiores principaliatatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos qui sunt undique fideles. » Insigne hoc S. Doctoris testimonium quod Bos-suetus vocat « oracle révéré en tous les siècles » omnibus saeculis receptum, late expónit atque illustrat idem Petrus Ballerinius lib. « De vi et ratione Primatus, » cap. 13 § 1; deinde § 2 et seqq., et singillatim profert reliqua testimonia Patrum qui hanc catholicam veritatem in Ecclesiis Apostolicis custoditam, et ab ipsis Apostolis acceptam nobis tradiderunt. Confer itaque praedictum Auctorem cit. loco.

Vide etiam Bellarminum « de Rom. Pontifice » lib. 4 cap. 3 et seqq.; Melchiorem Canum « de locis theolog. » lib. 6; Jacobum Serry « dissert. 1 de Rom. Pontif. falli et fallere nescio; » Cardinalem Orsiūm « de irreformabili Rom. Pontificis in definiendis fidei controversiis judicio; » atque eundem Petrum Bellariniūm « de vi ac ratione primatus Rom. Pontificis » cap. 15.

§ 21.

DE JURE PRAVORUM LIBRORUM LECTIONIS INTERDICENDAE.

Quiqui imperium inter homines tenent, non modo jure possunt, verum etiam ratione muneris quo funguntur, om-

nino debent ea omnia removere et tollere, quae communitatibus afferunt detrimentum. Atqui nemo non intelligit quantum Societatibus noceant libri mali, qui a rectis credendi vivendique regulis abducunt, mores corrumpunt, dissidia et seditiones adversus legitimas potestates concitant, omnia denique divina et humana jura miscere, perturbare et convellere student, ita ut non temere dixeris, nullum jam esse in civitate malum, quod ipsi non fecerint. Jure igitur ac merito Hebrei, Graeci, Romani dein Imperatores, omnesque bene constitutae Societates in hujusmodi pestifero et impio librorum genere exterminando assiduam diligentemque operam posuerunt. Sic etiam Ecclesia Catholica, ne depositum fidei et animarum salus in discrimen adduceretur, libros Religioni ac moribus noxios perpetuo notavit, eorumque lectionem interdixit. Cum Paulus venisset Ephesum, et divinum verbum annuntiaret, « multi ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, et combusserunt coram omnibus, » quod legimus actorum Apost. XIX. Hic autem non commemorabimus judicia, quibus Ecclesia in Conciliis generalibus nullo non tempore pravos libros damnavit, eosque legi et retineri vetuit. Quae quidem judicia, quoniam ad fidem et mores pertinent, sunt omnis erroris expertia. Episcopi etiam, sive seorsum sive in Conciliis Provincialibus congregati, libros damnare, eorumque lectionem interdicere consueverunt: qua in re potuerunt errori obnoxii esse; et praeterea eorum jurisdictionis terminis Dioecesum vel Provinciarum circumscrivebatur.

At in primis Romani Pontifices in hac peste librorum avertenda solliciti maxime fuerunt: cumque in judiciis de fide et moribus non secus atque Ecclesia errare non possint, ut supra diximus, suisque legibus christianos omnes obstringant,

ex fidelium consensu, potestatem esse. Itaque Ecclesiae regimen democraticum effingunt, ubi tota potestas est penes multitudinem, a qua Pastoribus seu ministris communicatur, ut ipsius nomine et consensu exerceatur.

Nonnulli scriptores catholici docuerunt, claves ecclesiasticae potestatis a Christo immediate traditas Ecclesiae fuisse. Sed horum sententia a Richerii erroribus omnino discrepat. Richerius Ecclesiae nomine totam multitudinem fidelium intelligit, illi Pontificem tantum et Episcopos. « Potestas clavium, » inquit Habert de Hierarch. Eccl. cap. 5 § 5 q. 2, « data est Ecclesiae, hoc est, Pontifici et Episcopis, et his quidem cum subordinatione ad Pontificem Petri Successorem. »

Doctrina Edmundi Richerii non sollem ecclesiasticae, sed etiam civili potestati infensissima est, ita ut post editum ejus libellum, fere omnes utriusque potestatis hostes Richerium ducem sequuti sint; quod observat Joan. Baptista Faure initio *dissertationis adversus Richeristas*, in tom. 12 Thesauri Theol. F. A. Zachariae.

Si Richerius affirmasset, potestatem ecclesiasticam Apostolis eorumque Successoribus, non ipsorum gratia, sed primo et principaliter ob totius Ecclesiae utilitatem et commodum a Christo collatam fuisse, quemadmodum non corpus propter caput, sed caput in bonum corporis constituitur, nemo omnium Catholicorum contradixisset. Sed vehementer erravit, dum docuit, potestatem ecclesiasticam, non modo in bonum Ecclesiae, sed etiam eidem corpori Ecclesiae datam esse, in ea que uti primo et immediato Subjecto residere, a quo Pontifici et Episcopis, veluti christianaе plebis ministris et instrumentis, communicetur. Itaque ejus libellum de ecclesiastica et politica potestate Synodus provincialis Senonensis jure meritoque damnavit, quod « multas contineret propositiones,

CAPUT I.

DE ROMANO PONTIFICE EJUSQUE ADJUTORIBUS.

§ 43.

DE ERRORIBUS RICHERII.

Edmundus Richerius in lib. de eccl. et polit. potestate sic tradit: « Deum et naturam prius atque immediatus ad totum suppositum, quam ad aliquam partem suppositi, quamvis nobilissimam, intendere, eamque ob causam facultatem videndi ex. gr. datam esse homini, ut per oculum, tanquam organum et ministerium hominis, exerceretur. Nam oculus per et propter hominem existit. » Inde concludit: 1º « Christum fundando Ecclesiam prius et immediatus claves, seu jurisdictionem toti dedisse Ecclesiae, quam Petro; 2º Papam et Episcopos nonnisi ministros esse, ut jurisdictionem illam exerceant nomine et consensu totius corporis. » Richerii errorem amplexati sunt Jansenistae; sic inter damnatas Quesnellii propositiones nonagesima haec est: « Ecclesia potestatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Pastores de consensu saltem praesumpto ipsius corporis. » Hi omnes antesignatum habent Lutherum lib. de Captiv. Babyl., in quo affirmavit neque Pontifici, neque Episcopis ullam, nisi

expositiones, et allegationes falsas, erroneas, scandalosas, schismaticas, et, ut sonant, haereticas. » Simili censura a Concilio provinciali Aquensi notatus est, ut scilicet continens propositiones, allegationes, et doctrinas falsas, scandalosas, schismaticas, haereticas, et impietatem gravemque errorem sapientes. » Facultas ipsa Sorbonica Richerium, ob eam causam, de gradu Syndici theologicae Facultatis dejicit, quod narrat Spondanus ad ann. 1612 his verbis: « Idemque Richerius auctoritate regia, et decreto facultatis depositus est a Syndicatu ejusdem facultatis, quem gerebat. Fuerunt etiam multi, qui contra eumdem libellum scripsérunt; plenissime confutavit Andreas Duvallius, insignis Doctor Sorbonicus, et Regius, Theologiae Professor in Universitate Parisiensi Primarius. » Idem praestitit etiam Veith, in opere quo inscribitur *Richerii systema confutatum*. His condemnationibus Concilium Constantiense jam praeiverat, hanc Wicleffii propositionem ordine 37 condemnando: « Nec Papa est proximus et immediatus Vicarius Christi. » Haec siquidem est ipsissima Richeristarum sententia. Sed demum Richerius ipse declarationibus editis errorem cognovit et reprobavit, seque doctrinam suam, seu potius haeresim, ex putridis Lutheri et Calvini fontibus hausisse professus est: quanquam an in sua retractatione constans, an varius fuerit, nihil facit ad rem praesentem, in qua non de sincera et constanti emendatione Richerii sed de ipsius doctrina disputamus.

Sed jam doctrina catholica exponenda est. Igitur affirmamus, omnem potestatem ecclesiasticam S. Petro et Apostolis, iisque solis divinitus tributam fuisse, ideoque duos hujus potestatis gradus divino jure constitutos agnoscamus, quorum primum tenet Summus Pontifex, et alterum Episcopi: Summus quidem Pontifex tanquam S. Petri Successor, Episcopi

vero tanquam Successores Apostolorum. De quibus seorsim distinque tractandum est.

Quidam opinantur Parochos a Christo institutos fuisse, eorumque divinam originem repetunt a septuaginta duobus Discipulis, quos ipse Christus elegit, et idcirco praeter Pontificem et Episcopos tertium constituant in Hierarchia jurisdictionis gradum, in quo Parochos locandos esse jure divino existimant. Verum haec opinio de divina Parochorum institutione a celeberrimis Theologis et Canonicis jamdiu profligata est. Parochi quidem institutionis divinae sunt, quod ad characterem ordinis attinet, propterea quod in ordinis Hierarchia divinitus constituta, praeter Episcopos, Sacerdotes etiam et Ministri positi sunt. At nullum in Scriptura aut in Traditione testimonium reperitur, quo demonstrari possit, Parochos a Christo institutos fuisse. Hinc S. Thomas 2, 2 q. 188 art. ad 3 ait: « Dicendum, quod formam septuaginta duorum Discipulorum non solum tenent Presbyteri, Curati, sed quicumque alii minoris ordinis, qui Episcopis in eorum officio subserviunt. Non enim legitur, quod septuaginta duobus Discipulis Dominus alias determinatas Parochias assignaret, sed quod mittebat eos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus. »

De hoc arguento late disserit cl. Joannes Devoti *Institut. Canon. lib. I tit. 3 sect. 10 § 87*, itemque Petrus Paludanus de *caus. imm. Eccles. potest. art. 2 conclus. 3*.

§ 14.

DE ROMANO PONTIFICE S. PETRI SUCCESSORE.

Primatus est ad pascendam regendamque Ecclesiam institutus. Quod autem totius communitatis bonum et regimen spectat, id sane oportet in eadem communitate fixum et perpetuum esse. Ergo moriente Petro, Primatus extingui non debuit, sed omnino manere atque perseverare, ut pote qui non in commodum ipsius Petri, sed propter unam atque per-

petuo mansuram Ecclesiam constitutus est. Ex quo fit, ut perpetuitas Primatus, non secus atque ipsius institutio, ab jure divino proficiscatur. Sed Primatus perpetuitas Successorem, in quem transeat, omnino postulat; atque adeo ex ipso jure divino et Christi institutione aliquis sit oportet, qui mortuo Petro in Ecclesiae Primate succedat. Succedit autem Romanus Pontifex; quod multis argumentis comprobatur.

1º Quidem *ratione successionis*. Successor enim et haeres spiritualis potestatis semper in Ecclesia habitus est, qui in eam Sedem concendit, quam alter aut morte, aut abdicatione spontanea vel coacta vacuam reliquerit. At Petrus Antiochenam Sedem deserens, secumque Primate gerens, ad Romanam Sedem se transtulit, in eaque supremum diem obiit, et Ecclesiae Primate depositus. Unus ergo Romanus Pontifex, qui in Cathedram S. Petri succedit, legitimus haeres est ac Petri Successor, atque adeo in Romanum Pontificem jus omne Primatus transmigravit. Petrum autem advenisse Romanam, ibique et Sedem collocasse, et ad obitum usque tenuisse, testis est ipse Petrus, qui epist. I cap. ult. v. 13 ita scribit: « Salutat vos Ecclesia, quae est in Babylone collecta. » Neque enim Babylonis nomine Babylonem Chaldaeorum intelligere voluit, quae ante eam epistolam exaratam eversa fuerat, neque Babylonem AEgypti, quae obscurus plane locus tunc erat, nec urbis nomine dignus, sed Romanum significare voluit, quae etiam in Apocal. cap. XVII v. 5 Babylon appellatur. Id sane docet Papias Apostolorum Discipulus; id S. Hieronymus de Viris illustribus cap. 8: « Petrus, » inquiens, « in epistola prima sub nomine Babylonis figuralter Romanam significat; » id Beda in eamdem epistolam cap. 5 dum ait: « Babylonem typice Romanam dicit videlicet propter confusionem multiplicis idolatriae; » id denique Interpretes plerique omnes. Qua

de re confer Calmetum in dissertatione *De itinere Romano S. Petri*; et Fogginum in opere *De Romano Divi Petri itinere, exerc. 10*. Quae quidem veritas tot tantisque luculentis veterum Patrum ac scriptorum monumentis evincitur, ub ob consensum scriptorum ne ipsi quidem Protestantes, saltem doctiores, eam rem in dubium revocaverint. Atque adeo Pearsonius, inter juniores heterodoxos clarissimus, diss. I de successione primorum Romae Episcoporum cap. 6 et 7 demonstrat, « nunquam non habitum pro certo, Romanam Sedem a Petro institutam, et Romanos Pontifices Petri Successores esse, ita ut de Petri in Urbem adventu et obitu ambigi non possit, quin omnia humanae fidei et auctoritatis fundamenta convellantr. »

2º *Ex consensu totius Ecclesiae*: omnes enim Episcopi per orbem dispersi, et universa Christi Ecclesia omni tempore professa est, Romanos Episcopos legitime electos, Successores S. Petri habendos esse; ipsique Romani Pontifices potestate Primatus, ejusque juribus et praerogativis, cum supra fideles, tum supra Episcopos ipsosque Patriarchas, contradicente nemine, usi sunt. Nicolaus I in epistola ad Michaelem Orientis Imperatorem octo Patriarchas Constantinopolitanos recenset, qui a Romanis Pontificibus Patriarchatu exuctorati fuerunt. Mittimus testimonia Patrum, quos magno numero tum graecos, tum latinos in medium profert Bellarminus de Rom. Pont. cap. XV et XVI.

3º Denique *ex Conciliorum auctoritate*: Concilium OEcumenicum VII epistolam Adriani ad Tarassium approbat, in qua haec habentur de Ecclesia Romana: « Cujus Sedes per totum terrarum orbem obtinens lucet, omniumque Ecclesiarum Caput existit. » Concilia Lateranense III et Lugdunense I Sedem Petri matrem et magistrum universalis Eccle-

siae, Romanum Pontificem Christi Vicarium, Successorem Petri, et Rectorem universae Ecclesiae appellarunt. Verum ad rem nostram satis superque sit dogmatica Concilii Florentini definitio, quam graeci et latini Patres his verbis proposuerunt. « Definimus S. Apostolicam Sedem, et Romanum Pontificem in universum orbem tenere Primatum, et ipsum Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, et verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiae Caput, et Christianorum patrem et doctorem existere; et ipsi in B. Petro pascendi, regendi, et gubernandi universalem Ecclesiam a. D. N. J. Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis OEcumenicorum Conciliorum, et in sacris canonibus continetur. »

Confer Petrum Ballerini « De vi et ratione Primatus Romanorum pontificum; » Ennodium Faventinum « De Romani Pontificis Primatu; » et Auctorem operis, quod inscribitur « Quis est Petrus! Sive qualis Petri Primatus » Ratione 1791.

§ 45.

DE FINE PRIMATUS.

Cum de fine Primatus quaeritur, non ea quaestio instituitur, cur Petro potius, quam alteri cuidam Apostolorum Primatus concessus sit? Ejus quidem concessionis causam SS. Patres adscribunt vel ordini vocationis, quia Petrus omnium primus rebus omnibus se abdicavit; vel eximiae ejus fidei, quia primus in Christo divinitatem agnoverit et confessus est; vel ferventi amori, quia Christum plus caeteris diligebat. Sed quaestio proposita est: quid fuit causae, cur Primatum Chri-

stus instituerit? Jam vero Primum a Christo institutum esse, ut catholicae Ecclesiae unitas formaretur, sartaque tecta custodiretur, ex perpetua et luculenta SS. Patrum traditione certum est. Irenaei, Hieronymi, Leonis Magni aliorumque Patrum testimonia longum esset referre, eaque legi poterunt apud Petrum Ballerini in aureo libro *De vi et ratione Primatus* cap. 13. Quamobrem Catechismus Romanus ad art. 9 Symboli § 12 praeclare et verissime tradidit: « Fuit illa omnium Patrum ratio et sententia consentiens, hoc visible Caput (Romanum Pontificem) ad unitatem Ecclesiae constituendam et conservandam necessarium fuisse. » Sane Christus Dominus non plures, sed unam Ecclesiam constituit; primaque et potior Ecclesiae prerogativa in unitate posita est, quod Synodus Constantinopolitana I in Symbolo Fidei definitivit. Nulla autem unitas esse potest, aut excogitari, nisi unus et certus sit Episcopus, cui reliqui Pastores et fideles adhaerere et subesse teneantur. Itaque Christus, ait Cyprianus lib. de Unit., « ut unitatem manifestaret, unam Cathedram constituit, et unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposit... et Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia, et Cathedra una monstretur. » Et Optatus Milevitanus lib. 2 contra Parmenianum: « Negare non potes Petro Cathedram Episcopalem primo collatam, in qua una Cathedra unitas ab omnibus servaretur, ne caeteri Apostoli singulas sibi quisque defenserent. »

Haec autem unitas potissimum sita est in unitate fidei et unitate caritatis seu communionis. Primo quidem in unitate fidei, quatenus fideles omnes per ejusdem fidei professionem Ecclesiam unam efficiunt. Ad rem antiquus Auctor Commentarii in Psal. 23 Hieronymi operibus olim inserti: « Ecclesia, » ait, « ex pluribus personis congregatur, et tamen una

dicitur propter unitatem fidei. » Secundo autem propter unitatem caritatis seu communionis, quo nomine venit specialis quedam caritas, qua fideles debent non solum colere et diligere Episcopos suos, sed eis praecipue consentire atque obtemperare, singuli autem Episcopi et fideles communicare et subesse debent Summo Pontifici, qui catholicae unitatis et communionis centrum est et origo. Hinc Bossuetus in expositione doctrinæ cathol. cap. 24 egregie scripsit : « Auctoritatem Episcopatus statuere unitatem in Ecclesiis particularibus, Primatum vero S. Petri esse centrum commune totius unitatis catholicae. »

Ex his colligere poteris unitatem fidei et communionis cum Summo Capite Romano Pontifice penitus necessariam esse : ac inaniter profiteri sese communioni catholicae adhaerere, qui a Romano Pontifice propter haeresim, vel propter schisma dissentient. Cum Miletius, Vitalis, et Paulinus de Episcopatu Antiocheno contenderent, S. Hieronymus ad Damasum litteras dedit, ut verum Episcopum internosceret : « Ego, » inquit, « clamito : Si quis Cathedrae Petri jungitur, meus est. Miletius, Vitalis, Paulinus tibi haerere se dicunt. Possim credere, si hoc unus assereret; nunc autem aut duo mentiuntur, aut omnes, idcirco Beatitudinem tuam obtestor, ut mihi litteris tuis, apud quem in Syria debeam communicare, signifieces. »

De hoc argumento legendum est praeciarum opus *De schismate*, quod gallice primo editum est, tum italice redditum prodiit anno 1718 sine nomine auctoris et loci.

§ 16.

DE NEXU PRIMATUS CUM ROMANA SEDE.

Quanquam catholicis omnibus certum exploratumque sit, Romanos Pontifices divino jure in Primatum S. Petri succedere, quia Christus Primatum ipsum perpetuo in Successori-

bus Petri permansurum instituit, quaestio tamen est : quoniam jure, divinone an humano, Supremus Pontificatus Romanae Sedi adnexus sit, et idcirco an praerogativa Primatus ipsius a Romana Sede evelli, et in aliam Sedem transferri possit? Putant aliqui conveniens fuisse, et forte etiam necessarium ad omnem removendam dubitationem super legitimo Successore S. Petri, ut Sedes aliqua particularis pro suis Successoribus a Petro eligeretur, tanquam *medium* quoddam, quo Primatus praerogativa in certos Successores transiret; sed in Petri potestate fuisse quam mallet Sedem eligere, et ideo Petri voluntate factum esse, ut Romae potius, quam alio in loco suam Sedem ad mortem usque collocaverit. Quemadmodum ergo (sic enim argumentantur) ex facto Petri, quod humanum est Primatus universae Ecclesiae in Romana Sede relictus fuit, sic poterit ex dispensatione humana, nempe Ecclesiae, iterum ab ea Sede separari.

Aliqui contra affirmant, Romanam Sedem electam et Successoribus Petri constitutam fuisse non ex unius Petri, sed etiam ipsius Christi voluntate; ex quo consequitur Primatum eidem Sedi divino jure ita adnexum esse, ut nulla auctoritate humana possit ab eadem separari. Ad hanc tuendam sententiam mirifice faciunt illa SS. Patrum et Conciliorum dicta, in quibus de Sede Romana adeo praeclera praedicantur, ut semper eam asserant ab ipso Salvatore nostro Primatum obtinuisse, nec non disponente Domino Ecclesiarum omnium matrem et magistrum extare. Quis enim ignorat celebre illud Gelasii dictum in Concilio Romano : « Sancta Romana Ecclesia nullis synodis constitutis caeteris Ecclesiis praelata est, sed evangelica voce Domini et Salvatoris nostri Primatum obtinuit » (Apud Mansium Conciliorum edit. tom. VIII. col. 147)? Et ante Gelasium S. Leo ep. 120 ad Theodoretum